

Den Haag, 15 januari 2013

Op 28 november jl. heeft uw vaste kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport mij verzocht een reactie te geven op een brief van 5 november van LOC Zeggenschap in Zorg mede namens andere organisaties¹ (hierna: LOC). In deze brief vraagt LOC u om een aantal acties te ondernemen op het terrein van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Zoals het LOC ook aangeeft in haar brief is de uitvoering van de Wmo bij gemeenten belegd. Zij zijn primair verantwoordelijk voor een goede uitvoering van de wet. Daarnaast heb ik een verantwoordelijkheid om een goede uitvoering van deze wet mogelijk te maken. Vanuit die laatste verantwoordelijkheid zal ik een reactie geven op de vragen van LOC.

LOC vraagt het volgende:

1. Dat de gemeente Rotterdam wordt gewezen op de verplichting om naast de keuzevrijheid d.m.v. een PGB óók keuzevrijheid bij zorg in natura te bieden.
2. Dat aanbestedingsmodellen worden verboden waarbij er naast het PGB geen keuzevrijheid bij zorg in natura meer is.
3. Dat de medezeggenschap op gemeentelijk niveau versterkt dient te worden door duidelijker aan te geven wat de rol van de Wmo-raad is en door die raad minder vrijblijvende adviesrechten toe te kennen.
4. Dat geld voor zorg wordt geoormerkt.
5. Dat door u een standpunt wordt ingenomen over de verhouding tussen kwaliteit van zorg en de inzet van mensen die integreren in het arbeidsproces, zodat de kwaliteit niet onder druk komt te staan door sancties of andere randvoorwaarden.

In deze brief zal ik achtereenvolgens ingaan op de vragen die LOC e.a. stelt.

Antwoord op vraag 1 en 2

Gemeenten zijn op grond van de Wmo verplicht burgers die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze te bieden tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar en toereikend persoonsgebonden budget. De Wmo verplicht gemeenten echter niet om personen, die er voor kiezen om hun aanspraak te realiseren door middel van een voorziening in natura, een keuze te bieden tussen verschillende aanbieders van die voorziening. Gemeenten kunnen er desgewenst wel voor kiezen deze keuze aan cliënten te bieden. Veel gemeenten doen dit ook. Rotterdam heeft echter bewust gekozen voor een uitvoerder van de huishoudelijke hulp per gebied.

Los van de keuze die de gemeente maakt is zij te allen tijde verplicht om ervoor te zorgen dat iemand een huishouding kan voeren: de gemeenten moet maatwerk leveren. Ook met de keuze voor een aanbieder kan de gemeente (bij het contract) afspraken maken over een gedifferentieerd aanbod. Het is niet nodig (noch wettelijk bepaald) dat zo'n aanbod door verschillende aanbieders wordt verzorgd.

Welk aanbestedingsmodel gekozen wordt om de gewenste huishoudelijke verzorging in te kopen is hierbij niet relevant.

¹ Centrale Cliëntenraad Humanitas, Centrale Cliëntenraad Laurens, Centrale Cliëntenraad SP Pameijer, Centrale Cliëntenraad Thuiszorg Rotterdam.

Ik zie daarom geen aanleiding om aanbestedingsmodellen te verbieden, of om gemeenten te verplichten keuzevrijheid aan cliënten te bieden ingeval van voorzieningen in natura.

Antwoord op vraag 3

Bij het vaststellen van deze kaders en kwaliteitseisen is in de Wmo gewaarborgd dat gemeenten verplicht zijn om op hun beleidsvoornemens inspraak van burgers te organiseren (artikel 11). Ik ben van mening dat de medezeggenschap hiermee voldoende geborgd is.

De gemeente Rotterdam heeft geen officiële «Wmo-raad» en is op grond van de Wmo ook niet verplicht om een dergelijke raad te hebben. Het is aan de gemeenten om binnen het wettelijk kader te bepalen hoe de inspraak en medezeggenschap vorm wordt gegeven. In de beleidsontwikkeling met betrekking tot ouderen en mensen met een beperking, en bij wijzigingen van de gemeentelijke Wmo-verordening en onderliggende regelgeving wordt door de gemeente Rotterdam altijd advies gevraagd van Stichting Platform Agenda 22² (SPA22) en het cliëntenpanel individuele voorzieningen³ (Cliëntenpanel IV). Dat heeft ook plaatsgevonden in de voorbereiding op de wijziging van de Wmo-verordening die betrekking had op de huishoudelijke hulp. Ik zie dan ook geen aanleiding om aan te nemen dat Rotterdam hiermee de wettelijke vereisten voor inspraak niet in acht neemt.

Antwoord op vraag 4

Er worden geen middelen geoormerkt in de Wmo omdat dit niet past in de sturingsfilosofie van de Wmo, waarin horizontale verantwoording, beleidsvrijheid en maatwerk dicht bij de burger centraal staat. Het oormerken van geld staat hier haaks op. Wel heeft de gemeente op grond van de Wmo een compensatieplicht. Deze compensatieplicht biedt de waarborg voor burgers dat zij worden gecompenseerd voor beperkingen in hun zelfredzaamheid en hun maatschappelijke participatie.

Antwoord op vraag 5

De inzet van mensen die integreren in het arbeidsproces voor het uitvoeren van huishoudelijke hulp hoeft er niet toe te leiden dat de kwaliteit van de geboden huishoudelijke hulp onder druk komt te staan. De hulp die geleverd wordt valt onder de kwaliteitswet zorginstellingen (KWZ) en de IGZ ziet erop toe dat de aanbieders zich houden aan de KWZ. Daarbij geldt eens te meer, de verantwoordelijkheid om kwalitatief goede zorg te leveren ligt bij de aanbieder. De gemeente Rotterdam heeft aangegeven dat aanbieders ook kunnen voldoen aan de «social return»-eis door inzet van vrijwilligers of stagiaires. De inzet van vrijwilligers telt alleen mee als «social return» als het inzet van WWB-ers betreft die als vrijwilliger additionele werkzaamheden verrichten. Daarnaast moet uit het plan van aanpak van de aanbieder naar voren komen dat geen sprake is van verdringing van medewerkers van de eigen organisatie. Ik zie geen aanleiding om aan te nemen dat deze keuzes in opzet de kwaliteit van de huishoudelijke verzorging onder druk zet.

² SPA22 is een zelfstandige stichting in Rotterdam die gevraagd en ongevraagd advies geeft over zaken die ouderen en mensen met een beperking (kunnen) raken. In de stichting zijn diverse organisaties vertegenwoordigd, zoals Zorgbelang, Vereniging gehandicaptenorganisaties Rotterdam, een belangenvereniging voor mantelzorgers en MEE.

³ Het cliëntenpanel IV richt zich op de advisering over individuele voorzieningen.

Ik besef dat het regeerakkoord een maatregel bevat die de verlening huishoudelijke hulp in een ander perspectief plaatst. Deze maatregel beoogt om de huishoudelijke hulp te beperken en te vervangen door een maatwerkvoorziening voor degenen voor wie deze ondersteuning echt noodzakelijk is en niet zelf of door anderen kan worden opgevangen of betaald. Deze maatregel wordt momenteel verder uitgewerkt in overleg met betrokken partijen.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn